

Europass Suomessa viisi vuotta

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi Opetushallituksen Suomen Europass-keskukseksi 21.2.2005. Europassin virallinen avajaisseminaari järjestettiin Suomessa 27.9.2005. Tässä muistiossa tarkastellaan Europassin käytön ja tunnettuuden kehittymistä kuluneiden viiden vuoden aikana.

1. Europass-järjestelyn taustaa ja tavoitteita

Europass-järjestely perustuu Euroopan Neuvoston päätökseen Europassista: ”Päätös yhteisistä puitteista tutkintojen ja pätevyysien selkeyttämiseksi (2241/2004/EY, 15.12.2004)”. Europassi on henkilökohtainen asiakirjoista koostuva kansio, jonka avulla kansalaiset voivat esitellä tutkintonsa ja osaamisensa Euroopassa. Europassi koostuu viidestä asiakirjasta, jotka ovat samanmuotoisina käytössä kaikissa EU/ETA-maissa. Europassia voi käyttää työnhaussa tai koulutukseen hakeuduttaessa. Opiskelijoiden ja työntekijöiden liikkuvuus toteuttaa käytännössä vapaan liikkuvuuden periaatetta, joka on yksi Euroopan unionin peruspilareista ja tärkeä osa uutta ”Eurooppa 2020” -strategiaa. Europassin tavoitteena on lisätä tutkintojen ja pätevyysien läpinäkyvyyttä ja sitä kautta tukea kansalaisten mahdollisuuksia sekä työperäiseen liikkuvuuteen, että oppimistarkoituksessa elinikäisen oppimisen hengessä.

Suomessa Europass-järjestelystä vastaa Opetushallitus, joka toimii opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämänä Europass-keskuksena. Opetushallituksessa Europass on sijoitettu Tutkintojen tunnustaminen ja vertailu -yksikköön. Sama yksikkö toimii viranomaisena, joka tekee päätöksiä ulkomailla suoritettujen tutkintojen antamasta virkakelpoisuudesta Suomessa. Lisäksi yksikkö on Suomen yhteyspiste korkeakoulututkintojen akateemiseen tunnustamiseen liittyvissä kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa (ENIC ja NARIC), Euroopan unionin ammattipätevyysdirektiivin mukainen yhteystaho ja eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen (EQF) kansallinen koordinaatiopiste. Tutkintojen ja kelpoisuuksien tunnustamiseen, vertailuun ja niiden apuvälineisiin liittyvä osaaminen on siten keskitetty Opetushallituksessa yhteen yksikköön.

1.2. Europass-järjestelyn toimeenpano

Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä Europass-järjestelystä määritellään Europass-keskusten ydintehtävät:

1. Europassiin sisältyvien asiakirjojen hallinto
2. Kansallisen tietojärjestelmän ylläpito
3. Europassin ja yksittäisten Europass-asiakirjojen tekeminen tunnetuksi
4. Tiedotus ja ohjaus kansalaisille opiskelumahdollisuuksista ja koulutusjärjestelmien rakenteesta Euroopassa (yhteistyö erityisesti ENIC/NARIC, Euroguidance ja EURES -verkostojen kanssa)
5. Verkottuminen Euroopan unionin tasolla: osallistuminen komission johtaman Europass-keskusten verkoston yhteistyöhön sekä toimiminen yhteystahona muiden maiden Europass-keskuksille.
6. Europass-järjestelyyn liittyvän yhteisön rahoitustuen koordinoiminen kansallisella tasolla

Päätöksessä määriteltyjen perustehtävien lisäksi Euroopan komissio laatii vuosittain toimintasuunnitelman, joka linjaa yksityiskohtaisemmin toiminnan painopisteet. Komission toimintasuunnitelman pohjalta Suomen Europass-keskus valmistelee kansallisen toimintasuunnitelman ja talousarvion sekä koordinoi yhteisön ja kansallisen rahoituksen käytön. Europass-keskus raportoi komissiolle vuosittain Europass-asiakirjojen käytöstä ja keskuksen toiminnasta.

1.3. Europass-keskuksen toiminnan aloittaminen ja toiminnan kehittyminen

Ensimmäisenä toimintavuonna 2005 Europass-keskuksen työn painopisteenä oli toiminnan käynnistäminen: Europass-keskukselle mm. nimettiin ohjausryhmä, jossa oli edustajat tärkeimmistä yhteistyöorganisaatioista: opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, työmarkkinajärjestöt ja opiskelijajärjestöt. Uudesta järjestelystä tiedotettiin yhteistyötahoille, laadittiin tiedotusmateriaalia sekä järjestettiin kansallinen aloitusseminaari 27.9.2005. Seminaariin osallistui yli 500 sidosryhmien edustajaa.

Seuraavina vuosina painotettiin Europass-keskuksen toiminnan vahvistamista ja vakiinnuttamista. Europass-keskus koulutti ohjaus- ja neuvontapalveluiden ja työhallinnon työntekijöitä, oppilaitosten henkilökuntaa ja muita sellaisia tahoja, jotka voivat neuvoa ja opastaa Europassin varsinaisia käyttäjiä: opiskelijoita ja työnhakijoita. Koulutuksen ja tiedotuksen tueksi suunniteltiin kattava tiedotusmateriaalipaketti ja monipuolinen www-sivusto, jolla julkaistaan myös uutispalstaa. Lisäksi perustettiin sähköpostilista. Europass-keskus osallistui messuille, seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin, sekä vieraili pyynnöstä oppilaitoksissa ja koulutti opettajia ja opiskelijoita Europassin käytössä.

Europass-keskuksen toiminnan vakiintuessa ja tietoisuuden lisääntyessä Europass-järjestelystä ovat useat hyödyllisiksi osoittautuneet toiminnan muodot vakiintuneet osaksi vuosittaisia rutiineja. Näitä ovat mm. osallistuminen tiettyihin vuosittain järjestettäviin tapahtumiin, asiakaslehden julkaiseminen, yhteistyökumppaneiden kouluttaminen, tiedottaminen sähköpostilistan ja nettisivujen kautta sekä tiedotusmateriaalin laatiminen ja päivittäminen. Yhteistyön painopiste on samalla siirtynyt oppilaitoksista erityisesti ohjaus- ja neuvontapalveluiden suuntaan. Samalla Europassin käyttäjä ei ole enää suoraan Europass-keskuksen tiedotuksen ja toiminnan pääkohde, vaan käyttäjät pyritään tavoittamaan nettisivujen ohella ensisijaisesti oppilaitosten, ohjaus- ja neuvontapalveluiden ja muidenvastaavien tahojen kautta.

2. Europass-järjestelmän käyttö Suomessa

Europass-järjestelmä otettiin Suomessa hyvin vastaan. Ammatilliselle koulutukselle Europassi oli tuttu aikaisemmasta Europass Training –asiakirjasta, korkeakoulusektorilla Europassin osaksi liitetty korkeakoulututkinnon liite (Diploma Supplement) oli ollut käytössä jo joitakin vuosia. Oppilaitokset ovatkin olleet aktiivisia toimijoita Europassissa, mutta kuten jatkossa kuvataan, myös kansalaiset ovat hyödyntäneet laajasti Europass-asiakirjoja.

2.1. Suomalaiset ahkeria Europassin käyttäjiä

CEDEFOP on tilastoinut Europass-asiakirjojen käyttöä Europassin www-portaalissa¹ vuodesta 2007 myös asuinmaan ja kansalaisuuden mukaan. Suomessa ollaan Euroopan ahkerimpia Europassin käyttäjiä: suomalaiset ovat viidentoista aktiivisimman maan joukossa Europass-ansioluettelon ja Europass-kielipassin täyttämässä ja Europass-portaalin käyttäjinä. Esimerkiksi vuonna 2009 Suomessa tehtiin yli 42 000 ansioluetteloa, yhdeksänneksi eniten koko Euroopassa ja enemmän kuin esimerkiksi Britanniassa. Väkilukuun suhteutettuna saavutus on huikea. Eniten Europassin ansioluetteloa ja kielipassia käytetään Portugalissa, Italiassa, Espanjassa, Saksassa ja Romaniassa.

---

¹ Europass-ansioluettelo ja –kielipassi voidaan täyttää Europass-portaalissa sähköisellä työkalulla. Asiakirjat voi halutessaan myös ladata ja tallentaa omalle koneelleen tiedostoina. Portaalista kerätään ajantasaista tilastotietoa sekä sähköisen työkalun käytöstä, että ladattujen asiakirjojen määristä. Portaalista saa myös tietoja käyttäjistä: tiedot perustuvat asiakirjojen käyttäjien itsensä ilmoittamiin tietoihin itsestään.

CEDEFOP kerää myös tietoja asiakirjojen käyttäjistä: esimerkiksi iästä, työkokemuksesta ja vieraiden kielten taidosta. Tietoja Suomessa asuvista käyttäjistä voidaan verrata kaikkiin Europassin käyttäjiin, jolloin nähdään, että Suomessa asuvat käyttäjät ovat hieman kielitaitoisempia ja nuorempia verrattuna kaikkiin Europassin käyttäjiin ja siten heillä on myös vähemmän työkokemusta.

- 58% Suomessa asuvista käyttäjistä ilmoittaa osaavansa vähintään kolmea tai useampaa vierasta kieltä, kaikista käyttäjistä 37% ilmoittaa saman
- 62% on 25-vuotiaita tai nuorempia, kaikista käyttäjistä tähän ikäryhmään kuuluu 46,5%
- 40% Suomessa asuvista käyttäjistä ilmoittaa omaavansa 5 vuotta tai vähemmän työkokemusta, kaikista käyttäjistä 30,5%

2. 2. Europassin asiakirjat

Europass-järjestelmä kattaa seuraavat tutkintojen ja osaamisen kansainvälistä vertailua ja liikkuvuutta edistävät asiakirjat:

1. Eurooppalainen ansioluettelomalli
2. Europass-kielipassi
3. Europass-liikkuvuustodistus
4. Ammatillisen tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite (Certificate Supplement)
5. Korkeakoulututkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite (Diploma Supplement)

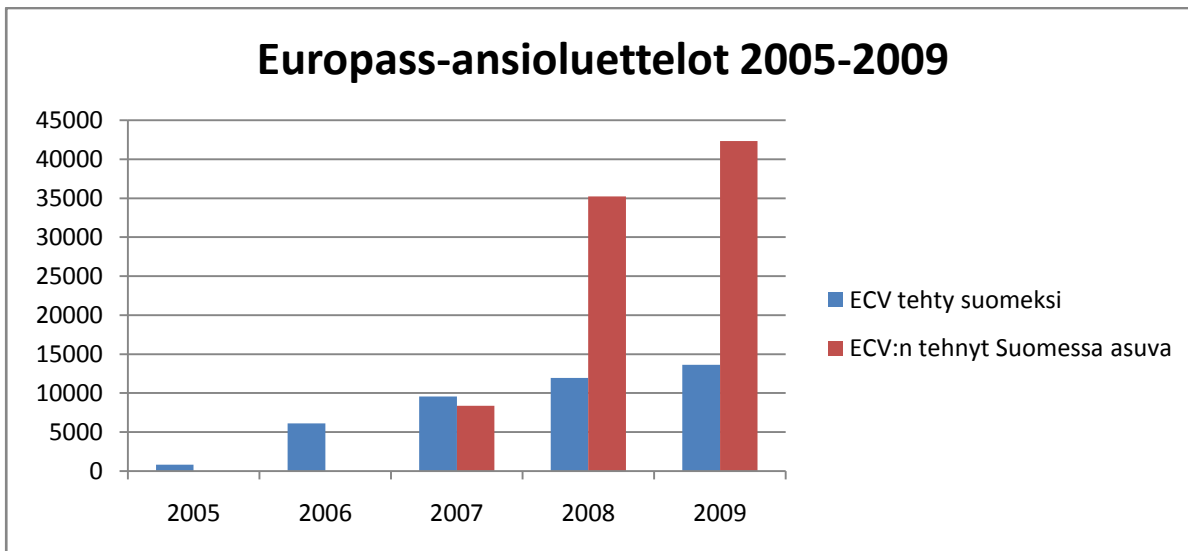
Eurooppalainen ansioluettelomalli, Europass-ansioluettelo (Europass-CV)

Europass-ansioluettelo on Europass-järjestelyn perusasiakirja, jonka liitteeksi opiskelija tai työntekijä voi valintansa mukaan koota muita Europass-asiakirjoja. CEDEFOP on kehittänyt Europass-ansioluettelon ja -kielipassin täyttämiseen verkkotyökalun, joka otettiin käyttöön vuoden 2005 lopulla. Suomen Europass-keskus vastasi suomenkielisten ohjeiden ja esimerkkien laatimisesta, ja on ollut aktiivisesti mukana työkalun kehittämisessä käyttäjäystävällisempään suuntaan. Verkkotyökalu myös kerää tilastoja asiakirjojen käytöstä.

Europass-ansioluettelo on asiakirjoista tunnetuin ja käytetyin. Ansioluettelolla on Euroopan laajuisesti miljoonia käyttäjiä vuosittain. Suomalaiset käyttävät ansioluetteloita ahkerasti ja sen käyttö on jatkuvasti kasvanut. Suomalaiset arvostavat erityisesti CEDEFOP:n kehittämää verkkotyökalua ansioluettelon täyttämiseksi: verkkotyökalun suosio on Suomessa jatkuvasti noussut. Verkosta ladattavan CV-pohjan käyttöaste on pysynyt jokseenkin samana, n. 30 000 asiakirjaa vuosittain vuodesta 2006 lähtien, kun taas ansioluettelon käyttö on kasvanut vuosittain tuhansilla.

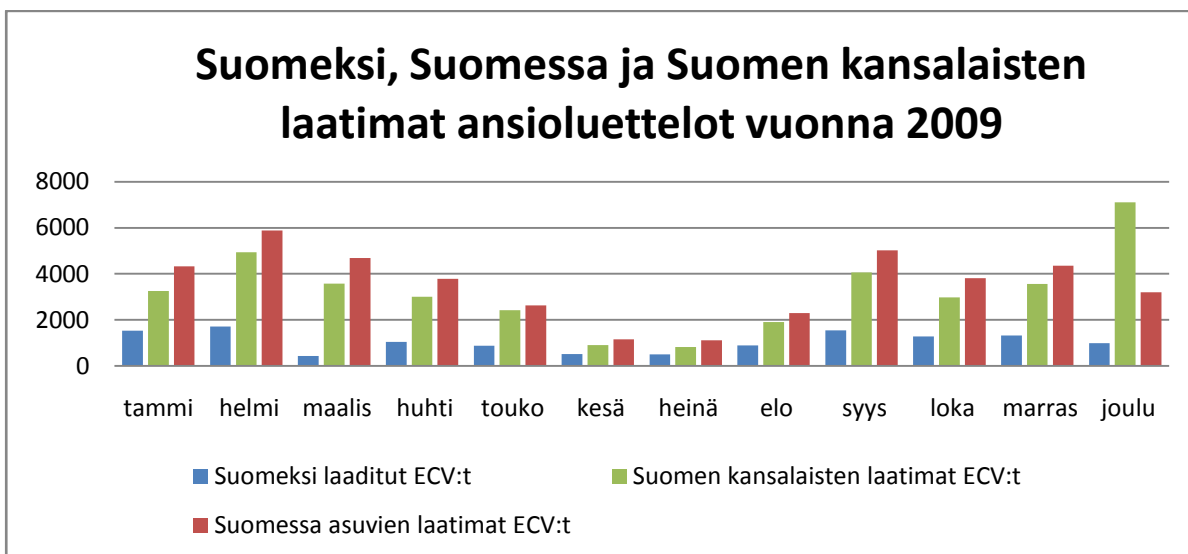
Europass-keskuksen tavoitteena on, että nuoret tutustuvat Europass-ansioluetteloon jo opintojen aikana. Europass-keskus on kouluttanut opettajia, tuottanut materiaalia ja esimerkiksi luonut Europassin www-sivuille opettajille tarkoitetut alisivut. Asiakirjasta on myös laadittu oma esite. Sekä Europass-ansioluettelo että kielipassia käytetään oppilaitoksissa myös kansainvälisyystyössä, esimerkiksi valittaessa opiskelijoita ulkomaanjaksolle.

Suomalaiset käyttävät ahkerasti nettityökalua Europass-ansioluettelon tekemiseen. Vajaa kolmannes ansioluetteloista tehdään suomeksi, loput muilla kielillä, erityisesti englanniksi. Kuvasta 1. nähdään Europass-ansioluettelon käytön kasvu: kaaviosta nähdään sekä suomenkielisten ansioluetteloiden määrät, että Suomessa asuvien henkilöiden millä tahansa käytössä olevalla kielellä tekemien ansioluetteloiden määrät. (CEDEFOP on tilastoinut ansioluetteloiden käyttäjiä asuinmaan mukaan vasta syyskuusta 2007.)

Kuva 1. (Lähde: <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Statistics.csp>)

Kuvasta 2. nähdään Europass-ansioluettelon käyttö vuonna 2009 tarkemmin eriteltyinä. Europass-ansioluetteloa laaditaan paljon alkuvuodesta, joka on nuorille ja opiskelijoille aktiivista (kesä)töiden haku-aikaa, sekä erityisesti alkusyksystä. Vuoden 2008 tilanne on hyvin samankaltainen kuin vuoden 2009.

Kuva 2. (Lähde: <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Statistics.csp>)

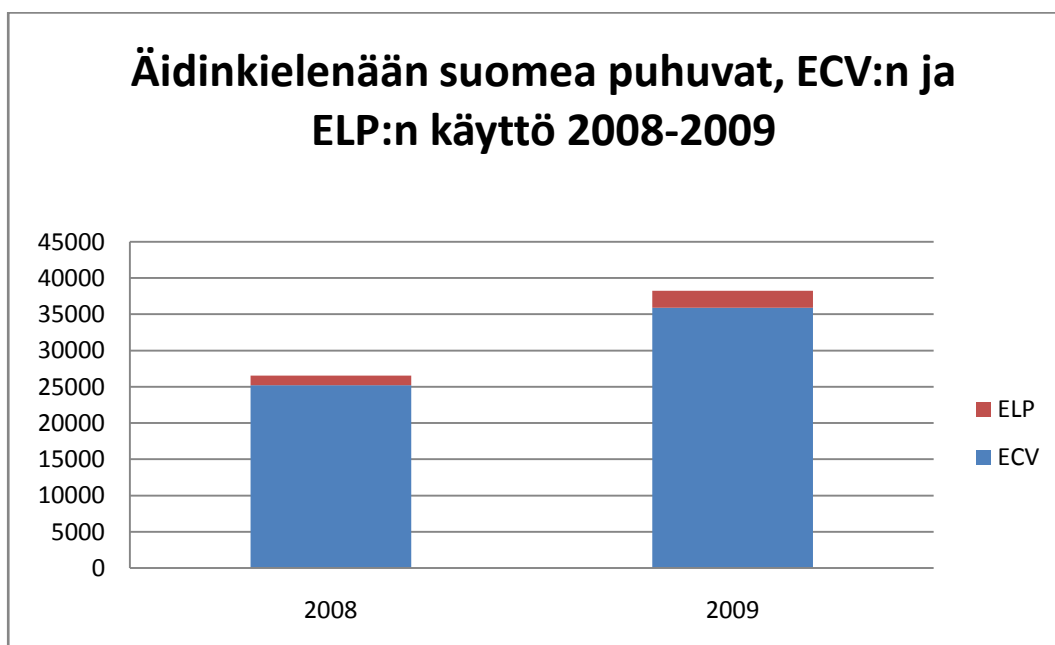
Suomen Europass-keskus on tehnyt työtä ansioluettelon tunnettuuden edistämiseksi myös työelämässä mm. tapaamalla työnantajia ja pitämällä yhteyttä eri työmarkkinaosapuoliin. Samalla on kartoitettu yhteistyön muotoja. Europassin ohjausryhmässä on ollut edustajia Suomen Yrittäjistä, Elinkeinoelämän Keskusliitosta ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta. Europassin asiakaslehteä on lähetetty lisäksi kaikille kauppakamareille. Monster-työnhakupalvelun kanssa on tehty yhteistyötä Europass-ansioluettelon käytön laajentamiseksi. Europassin verkkosivuille on avattu syksyllä 2009 alasivukokonaisuus: "Työnhaun välineet". Sivuille on koottu erilaisia tapoja käyttää Europass-asiakirjoja työnhaun tukena sekä työnhakijoiden omia kokemuksia Europassin käytöstä. Lisäksi Europass-keskus on tavannut isoja pääkaupunkiseudulla toimivia työnantajia, jotka palkkaavat erityisesti nuoria (mm. Stockmann, HOK-Elanto).

Europass-kielipassi (Europass Language Passport)

Europass-kielipassi perustuu Euroopan neuvoston kehittämään eurooppalaiseen kielisalkkuun. Kielipassi on kielisalkun raportoiva osa, jossa kielenoppija kuvaa kielitaitoaan 6-portaisella taitotasoasteikolla (kieliä koskeva eurooppalainen viitekehys). Europass-kielipassin voi ansioluettelon tavoin täyttää verkkotyökalulla, jonka sisällön laatiminen kuuluu Europass-keskuksen vastuulle.

Kielipassi on jäänyt Europass-asiakirjoista käyttäjämäärältään erityisesti asiakirjana samankalataiseen ansioluetteluun verrattuna pieneksi. Jo alunperin kielipassia käytettiin vain vähän ja vaikka käyttäjämäärät ovat nousseet ansioluetteloita voimakkaammin, on käyttö silti vielä vähäistä (kts. kuva 3.). Tilanne on samanlainen kaikkialla Euroopassa. Esimerkiksi vuonna 2009 laadittiin 2,7 miljoonaa ansioluetteloita, mutta vain 51 000 kielipassia. Kielipassi on saattanut osin jäädä ansioluettelon varjoon: Europass-ansioluettelossa kielitaito ilmoitetaan kielipassin tapaan 6-portaisella taitotasoasteikolla, joka antaa tavallista ansioluetteloita laajempaa kuvaa kielitaidosta. Kaikilla ei välttämättä ole tarvetta osoittaa kielitaitoaan tarkemmin. Toisaalta kielipassi on osa laajempaa kielisalkku-kokonaisuutta, eikä tätä kautta käytössä olevia kielipasseja välttämättä täytetä Europass-portaalissa. Muualla täytetyt kielipassit eivät myöskään tilastoidu.

Kuvasta 3. nähdään äidinkielenään suomea puhuvien henkilöiden Europass-ansioluettelon ja -kielipassin käytön suhde vuosina 2008-2009. Kielipassin käyttäjiä ei tilastoida kansallisuuden tai asuinmaan mukaan, sillä tilastot kerätään asiakirjoista, eikä kielipassiin merkitä näitä tietoja. Molempiin asiakirjoihin voidaan kuitenkin merkitä äidinkieli. Ansioluettelon käyttäjistä vuonna 2009 42 285 asui Suomessa, 38 546 oli kansalaisuudeltaan suomalaisia, ja 35 916 puhui suomea äidinkielenään. Voidaan siis olettaa, että myös kielipassia käytetään Suomessa jonkin verran enemmän kuin mitä tilastoista voidaan nähdä. Tilastoja kerätään myös asiakirjan käyttökielen mukaan: vuonna 2009 täytettiin suomeksi vain 13 616 ansioluetteloita ja 465 kielipassia. Suomalaiset käyttävätkin asiakirjoja enemmän muilla kielillä.

Kuva 3. (Lähde: <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Statistics.csp>)

Kielipassi on otettu joissakin suomalaisissa oppilaitoksissa opetukseen mukaan, tai sitä käytetään kansainvälisyystyössä Europass-ansioluettelon rinnalla. Kielipassin ja ansioluettelon mahdollisuuksista oppilaitoksille esimerkiksi vieraiden kielten, kansainvälisyys- tai yrittäjyyskasvatuksen apuvälineenä on

tiedotettu mm. kieltenopettajille suunnatuilla tiedotteilla ja materiaalipaketeilla, sekä laatimalla tarkoitukseen oma www-sivusto. Asiakirjasta on myös laadittu oma esite.

Europass-liikkuvuustodistus (Europass Mobility Passport)

Liikkuvuustodistus on Europassin asiakirjoista uusin. Se otettiin käyttöön elokuussa 2005. Europass-keskus myöntää oppilaitoksille käyttöoikeuden asiakirjaan, sekä seuraa asiakirjojen käyttöä. Liikkuvuustodistus on tällä hetkellä käytössä Suomessa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Europass-keskus on tukenut oppilaitosten työtä kouluttamalla ja tuottamalla ohjeita ja materiaalia. Materiaalia on kehitetty yhteistyössä käyttäjien kanssa.

Suomen Europass-keskus on tukenut sekä asiakirjan käyttöönottoa kaikilla koulutusasteilla että asiakirjaan liittyvien teknisten ratkaisujen kehittämistä. Liikkuvuustodistuksen ottaminen käyttöön laajasti Suomessa ja Euroopassa edellyttää toimivan tietojärjestelmäratkaisun kehittämistä. Suomen Europass-keskuksen edustaja on ollut aktiivisesti mukana vuodesta 2006 Euroopan komission ja CEDEFOPin työssä yhteiseurooppalaisen tietokantajärjestelmän luomiseksi liikkuvuustodistuksien hallinnoimista ja myöntämistä varten. Tietokantajärjestelmän kehittämisessä on kuitenkin ilmennyt teknisiä ja tietosuojaan liittyviä vaikeuksia ja järjestelmän käyttöönotto on viivästynyt vuosilla. Tästä syystä liikkuvuustodistusta Suomessa käyttää yhä lähes yksin omaan toisen asteen ammatillinen koulutus. Käyttäjämäärät ovat kuitenkin kasvaneet.

Suomen Europass-keskus on myös tehnyt yhteistyötä korkeakoulujen kanssa löytääkseen korkeakoulusektorille sopivat ratkaisut: korkeakoulusektorilla on ollut kiinnostusta, mutta ei resursseja liikkuvuustodistuksen käyttöönottamiseksi.

Liikkuvuustodistuksien käyttöä tilastoidaan ja niistä raportoidaan Euroopan komissiolle. Tilastointi perustuu oppilaitosten raportointiin.

Kuva 4.

Ammatillisen tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite (Certificate Supplement)

Suomessa ammatillisen tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitetut liitteet on laadittu kaikkiin perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Suomen Europass-keskus on toteuttanut

kansallisen tietokantaratkaisun, jonka avulla liitteitä voi hakea ja tulostaa. Tietokanta palvelee oppilaitosten ja valmistuneiden lisäksi mm. työnantajia ja viranomaisia sekä Suomessa että ulkomailla. Tietokanta on siirtynyt Opetushallituksen hallinnoitavaksi 2010. Koska ammatillisten tutkintojen opetussuunnitelmia ja perusteita on uudistettu, myös tutkintotodistusten liitteitä päivitetään.

Liitteiden käytöstä on tiedotettu mm. laatimalla opas oppilaitoksia ja opiskelijoita varten. Liitteestä ja tietokannasta on lähetetty tiedotteita kaikille toisen asteen oppilaitoksille. Suomalaisilla oppilaitoksilla on lain asettama velvollisuus antaa pyydettyä liite tutkinnon suorittaneelle. Oppilaitoksia on rohkaistu myöntämään liite automaattisesti kaikille valmistuville ja varmistamaan, että valmistuvat tuntevat Europass-järjestelyn ja ammatillisten tutkintotodistusten liitteiden tietokannan.

Korkeakoulututkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite (Diploma Supplement)

Korkeakoulututkinnon Europass-liite on Suomessa käytössä kaikissa korkeakouluissa. Europass-keskuksen työ on keskittynyt liitteen sisällön kehittämiseen ja laadunvarmistukseen korkeakoulujen neuvonnan ja kouluttamisen kautta. Lisäksi Europass-keskus vastaa Diploma Supplementiin kuuluvan kansallisen korkea-asteen koulutusjärjestelmäkuvauksen päivittämisestä. Europass-keskus ylläpitää omaa sivustoaan Diploma Supplementin myöntämistä varten. Sivustolle kootaan Europass-keskuksen tai kansainvälisten verkostojen laatimia asiakirjoja, ohjeita ja esimerkkejä korkeakouluissa tehtävän työn tueksi.

Korkeakoulukentässä tapahtuvat muutokset edellyttävät Diploma Supplement -materiaalin säännöllistä päivittämistä. Päivittämistä vaatii sekä kansallinen koulutusjärjestelmän kuvaus, että ohjeet Diploma Supplementin laatimiseksi. Ohjeita on laadittu kahdenlaisia: yleiset ohjeet asiakirjan täyttämiseksi kohta kohdalta, tarvittaessa esimerkkiteksteinen, sekä valmiita kelpoisuustekstejä Diploma Supplementin kohtaan 5.2., jossa kuvataan tutkinnon saaneen pätevyudet. Päivityksiä ohjeisiin tai järjestelmäkuvaukseen on tehty vuosittain.

Asiantuntija Susanna Kärki oli mukana kansainvälisessä projektissa, jonka tavoitteena oli parantaa Diploma Supplementien laatua ja tukea korkeakoulujen työtä Euroopassa. Projektissa oli mukana myös työnantajien edustaja (Business Europe), ja yhtenä ulottuvuutena oli tarkastella asiakirjaa työnantajan näkökulmasta. Projektin raportti valmistui loppuvuodesta 2008, ja sen tuloksia hyödynnettiin laatimalla suomalaisille korkeakouluille uudet ohjeet Diploma Supplementin myöntämiseen. Uusissa ohjeissa pyrittiin erityisesti huomioimaan asiakirjan käyttö työelämässä siirryttäessä. Europass-keskuksen ja tutkintojen tunnustamisen ja kansainvälisen vertailun -yksikön asiantuntijoita osallistuu Suomessa myös CIMO:n koordinoimaan Euroopan komission Diploma Supplement Label -työhön.

Syksyn 2010 aikana Europass-keskus toteuttaa kyselyn suomalaisten korkeakoulujen Diploma Supplement – käytännöistä. Kyselyn tuloksista kootaan raportti ja tuloksia hyödynnetään kansallisesti Diploma Supplement –työn kehittämisessä ja korkeakoulujen laatutyön tukemiseksi.

3. Europassin ja yksittäisten Europass-asiakirjojen tekeminen tunnetuksi

Europass-järjestelmän käyttöönotto vaatii tehokasta ja monipuolista tiedotusta ja suoria yhteyksiä koulutuksen järjestäjiin, opiskelijoihin ja työnantajiin. Europass-työhön kuuluu olennaisena koulutus ja tiedotustilaisuudet, osallistuminen yhteistyöorganisaatioiden seminaareihin, verkostoituminen, sekä tiedotusmateriaalin laatiminen ja jakaminen.

Tiedotuksen ja koulutuksen tavoitteena on tiedon jakaminen, käyttäjien ja sidosryhmien kouluttaminen, motivointi ja sitouttaminen. Tiedotustilaisuuksien avulla myös kartoitetaan uusia käyttäjiä ja

käyttäjryhmiä, kerätään kokemuksia ja mielipiteitä sekä keskustellaan haasteista ja mahdollisuuksista Europassin kehittämiseksi ja käyttöönoton tehostamiseksi.

Tiedotuksen kohderyhmänä ovat toisaalta yhteistyökumppanit, toisaalta Europassin käyttäjät, joita ovat erityisesti nuoret, opiskelijat ja vastavalmistuneet. Europass-keskuksen tiedotustyön perustan muodostavat www-sivusto, erilaiset esitteet ja oppaat, sekä asiakaslehti. Lisäksi vuosittain toteutetaan muuta tiedotusta tarpeen mukaan. Tiedotukselle luotiin vuonna 2006 kaikessa tiedotusmateriaalissa toistuva graafinen yleisilme.

Seuraavana esitellään yksityiskohtaisemmin Europassin ja sen asiakirjojen tunnetuksi tekemistä tiedotuksen, koulutuksen ja verkostoitumisen keinoin.

3.1. Tiedotus

Viiden vuoden aikana tiedotuksen kohderyhmät ovat pysyneet samoina: 1) Europassin käyttäjät, joita ovat erityisesti nuoret, opiskelijat ja vastavalmistuneet, mutta yhä kasvavassa määrin myös jo työmarkkinoilla olevat, sekä 2) oppilaitokset, neuvonnan ja ohjauksen ammattilaiset ja muut yhteistyökumppanit, jotka tahoillaan tiedottavat ja kouluttavat Europassin käyttäjiä. Myös työnantajat ja työmarkkinaosapuolet kuuluvat tiedotuksen kohderyhmään.

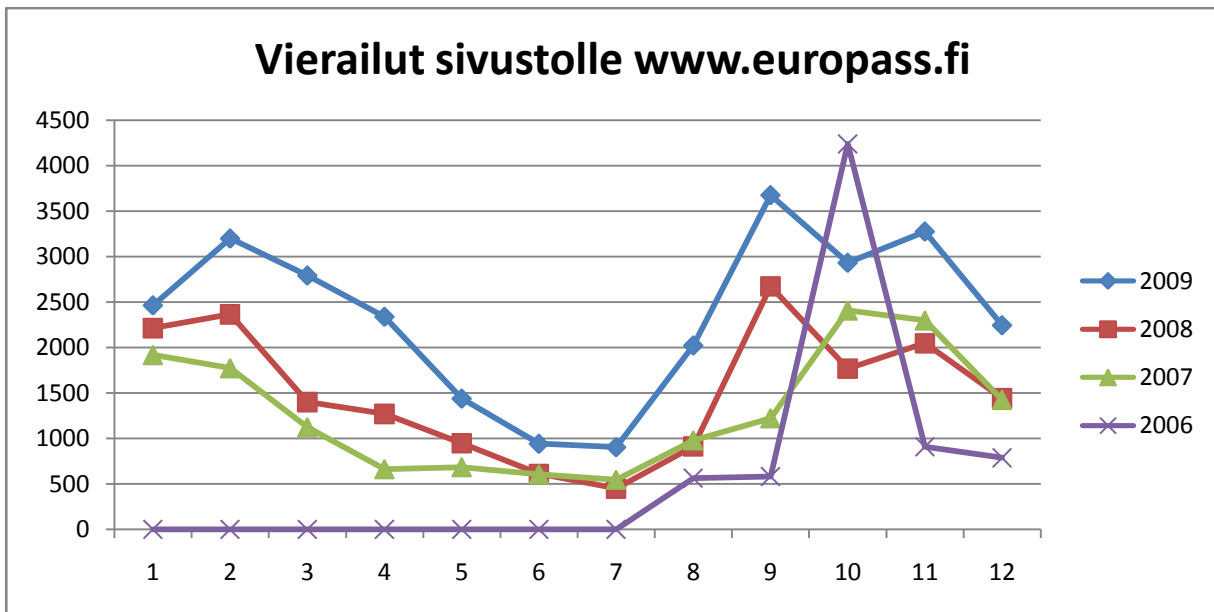
Tiedotuksen keinot ovat jonkin verran muuttuneet: vuosina 2006 – 2008 suunniteltiin ja toteutettiin laajat vuosittaiset tiedotuskampanjat nuorille ja opiskelijoille yhteistyössä opiskelijajärjestöjen kanssa. Laajoja tiedotuskampanjoita suoraan käyttäjille ei ole viime vuosina toteutettu, ja tiedotuksen painopiste on suuntautunut enemmän käyttäjiä lähempänä oleviin tahoihin, esim. oppilaitoksiin. Näitä yhteistyökumppaneita on myös määrätietoisesti koulutettu vuodesta 2007 lähtien. Oppilaitosten lisäksi Europass-keskus on yhdessä CIMO:n koordinoiman Euroguidance-neuvontapisteen kanssa tarjonnut koulutusta erityisesti TE-keskuksille ja työhallinnolle. Vuodesta 2007 julkaistu asiakaslehti ”Osaaja” on muodostunut tärkeäksi tiedotuksen kanavaksi sekä käyttäjille, mutta erityisesti yhteistyökumppaneille. Www-sivuja on kehitetty siten, että ne palvelevat käyttäjiä ja muita sidosryhmiä.

Europass-keskus suunnittelee ja tuottaa tarpeen mukaan erilaista markkinointimateriaalia, mm. kyniä, heijastimia ja t-paitoja, joita on käytetty osana tiedotuskampanjoita, sekä jaettu messuilla ja tilaisuuksissa. Lisäksi Europassia on mainostettu opiskelijalehdissä, opiskelijakalentereissa ja opiskelijoille jaettavissa ilmaisissa oppaissa.

3.2. Europass-keskuksen www-sivut

Vuonna 2006 lanseerattiin Europass-keskukselle uudet www-sivut. Sivut jaettiin kolmeen alisivustoon käyttäjien mukaan: 1) yleistietoa Europassista, 2) tietoa Europassin käyttäjille ja 3) tietoa oppilaitoksille. Alisivustot on ”värikoodattu”: käyttäjien ”Osaajan sivut” ovat vihreät, oppilaitosten sivut siniset ja yleistietosivut oranssit.

Europassin www-sivuston kävijämääriä on seurattu systemaattisesti Google Analytics –ohjelmiston avulla elokuusta 2006. Kävijämäärä on noussut tasaisesti, ja sivuilla on nykyisin n. 2400 kävijää joka kuukausi. Kävijämäärä on ollut korkeimmillaan alkuvuodesta, mikä on nuorille ja opiskelijoille kesätöiden hakuaikaa, sekä syksyisin opiskelujen alettua ja ennen joululomia. Kävijämääriin vaikuttavat myös alkuvuodesta vuosina 2008 ja 2009 julkaistut mainokset opiskelijakalentereissa. Lisäksi syksyisin 2006-2008 järjestettiin tiedotuskampanja nuorille ja opiskelijoille, mikä näkyi kävijämäärän nousuna erityisesti vuonna 2006. Syksyisin on vuodesta 2007 lähtien ilmestynyt myös Europassin asiakaslehti Osaaja.

Kuva 5.

Www-sivut on tarkoitus siirtää Opetushallituksen julkaisujärjestelmään vuoden 2011 aikana. Samalla uudistetaan sekä sivuston sisältö, että ulkoasu.

Suomalaiset vierailevat ahkerasti myös CEDEFOP:n ylläpitämässä Europass-portaalissa. Portaali oli toiminnassa suomeksi jo lokakuussa 2005, vain muutama kuukausi portaalin avaamisen jälkeen.

Vuosi	Käynnit portaalissa	Käynnit Suomesta
2006	2, 768, 666	80, 133
2007	4, 158, 137	100,721
2008	6, 047, 691	116, 339
2009	7, 487, 763	126, 126

Kuva 6.

(Lähde: <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Statistics.csp>)

3.3. Asiakaslehti Osaaja

Vuodesta 2007 Europass-keskus on julkaissut asiakaslehteä ”Osaaja”. Osaajan painos on ollut vuosittain n. 6000 kpl, ja sitä on postitettu esimerkiksi Ely-keskuksille, suurimpien kaupunkien työ- ja elinkeinotoimistoille, kauppakamareille, korkeakouluihin, valittuihin CIMO:n ja Kuntaliiton yksiköihin ja ministeriöihin, sekä viime vuonna myös ammattioppilaitoksiin. Lehteä on lisäksi ollut jaossa tapahtumissa ja messuilla, mm. vuosittaisilla European Job Day -rekrytointimessuilla.

Vuonna 2009 tehtiin lukijakysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa lukijoiden kokemuksia lehdestä. Lukijakysely toteutettiin internet-lomakkeella lokakuusta 2009 maaliskuuhun 2010. Vastauksia kyselyyn tuli n. 700, ja palaute oli lähes yksinomaan positiivista. Ainoat moitteet tulivat lehden ulkoasusta. Lehteä pidettiin informatiivisena, mielenkiintoisena ja tärkeänä. Lehteä myös kehitetään lukijapalautteen perusteella. Kyselyssä esimerkiksi kartoitettiin, kumpaa lukijat kannattavat enemmän: paperilehteä vai sähköistä lehteä. Lukijakysely toistetaan syksyllä 2010, ja vuonna 2011 lehteä uudistetaan.

3.4. Koulutus

Europass-keskus kouluttaa oppilaitoksia, sekä ohjaus-, neuvonta- ja työhallinnon ammattilaisia ja osallistuu muiden tahojen järjestämiin tilaisuuksiin kouluttamalla ja tiedottamalla. Koulutuksen tavoitteena on toisaalta varmistaa Europass-asiakirjojen tehokas, laaja ja asianmukainen käyttö, toisaalta vahvistaa yhteistyöorganisaatioiden osaamista. Europass-keskuksella ei ole resursseja vastata kaikkiin kansalaisia askarruttaviin kysymyksiin tai kouluttaa kaikkia Europassin käyttöön, mikä tekee erityisesti neuvonta- ja ohjauspalveluiden sekä työhallinnon palveluiden asiantuntijoiden kouluttamisesta tärkeitä. Oppilaitoksia ja yhteistyökumppaneita varten ylläpidetään myös Europass-sähköpostilistaa. Europassin www-sivuilla on sähköinen palautelomake, jota kautta eri tahot lähettävät palautetta ja kysymyksiä Europass-keskukselle, sekä tilaavat tiedotusmateriaalia. Lisäksi www-sivuja on kehitetty monipuolisesti tukemaan oppilaitoksissa tehtävää Europass-työtä.

3.5. Verkostoituminen ja yhteistyötahot

Oleellinen osa Europass-keskuksen toimintaa on yhteistyön kehittäminen ja syventäminen toisen asteen oppilaitosten, korkeakoulujen, CIMOn, ohjaus- ja neuvontapalveluiden, työ- ja elinkeinoministeriön, työvoimapalveluiden, ja muiden yhteistyötahojen kanssa, sekä uusien verkostojen luominen ja yhteistyökumppaneiden hankkiminen. Europass-keskus pitää yhteyttä ja tapaa säännöllisesti yhteistyökumppaneidensa kanssa. Vuosittain järjestetään 1-2 isoa tapahtumaa.

Suomen Europass-keskuksen edustaja on toiminut aktiivisesti kansainvälisessä yhteistyössä muiden Europass-keskusten, komission ja CEDEFOP:n edustajien kanssa. Suomen Europass-keskuksen toiminta on herättänyt laajasti myönteistä huomiota, ja Europass-keskus on isännöinyt useita opintomatkoja muista Europass-keskuksista.

Europass-keskuksilla on maantieteellisiä yhteistyöverkostoja, mm. Pohjoismaiden ja Baltian maiden verkosto, sekä Pohjoismaiden, Baltian maiden, Benelux-maiden ja Ison-Britannian verkosto, joiden toimintaan Suomen Europass-keskus on osallistunut aktiivisesti. Vuonna 2011 Suomen Europass-keskus järjestää Pohjoismaiden ja Baltian maiden verkostotapaamisen.

Yhteenvetoa

Europass-keskus on toiminut Suomessa vuodesta 2005. Europass-keskukselle on muodostunut vakiintuneita toimintatapoja, yhteistyöverkostoja ja –kumppaneita. Europassia käytetään Suomessa paljon ja käyttäjämäärät lähtivät heti alusta nopeaan kasvuun. Suomalaiset ovat vertailussa muihin EU-maihin erittäin aktiivisia Europassin käyttäjiä: yli 42 000 suomalaista täytti vuonna 2009 ansioluettelon tai kielipassin verkkotyökalulla. Ansioluettelon ja kielipassin ohjeita, esimerkkejä sekä malliasiakirjoja ladattiin 31 000. Liikkuvuustodistus myönnettiin yli 800:lle ja kaikki n. 41 000 korkeakoulututkinnon suorittanutta sai Europass-järjestelmään kuuluvan Diploma Supplement –asiakirjan. Lisäksi suuri osa ammatillisesta koulutuksesta valmistuneista on saanut Certificate Supplement –liitteen.

Europass-keskuksen haasteena on varmistaa, että Europassin käyttäjämäärät Suomessa jatkavat kasvuaan, ja että yhteistyökumppanimme jakavat jatkossakin aktiivisesti tietoa Europassista käyttäjille ja päivittävät omaa osaamistaan Europass-järjestelmästä. Myös asiakirjojen laadun jatkuva kehittäminen on olennaista. On tärkeätä tavoittaa ne käyttäjäryhmät, jotka voisivat hyötyä Europassista, mutta joita tieto ei tavoita esimerkiksi oppilaitosten tai työvoimatoimistojen kautta. On myös tärkeätä lisätä ja tiivistää yhteistyötä työmarkkinoiden suuntaan ja tehdä Europass-järjestelmää tutummaksi työnantajille. Laaja kansallinen yhteistyö ja aktiivisuus auttavat myös vaikuttamaan Europassin kehittämiseen eurooppalaisessa yhteistyössä.